

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXIX. N. a Uratislaviensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

CAPVT XXIX.

N. a *Uratislaviensi Episcopo.*

Nuper à nobis tua fraternitas requisivit, quid sit de illis laïcis sentiendum, qui clericos violenter, sine læsione tamen, in custodia detinent publica, vel privata, vel etiam detrudunt in vincula, utrum in canonem sententiæ latæ incidant, ut ipso facto sint vinculo excommunicationis innodati, sicut illi, qui manus in clericos injiciunt temerè violentas; & utrum qui nominatim excommunicatis scienter communicant, absolvi ab excommunicatione possint per confessionem à simplici sacerdote vel Episcopi, seu Archipresbyteri sit ab eis absolutio expetenda: & si post actam poenitentiam cum illis valeas dispensare, qui etsi bigami de jure non sunt, de facto saltem bigami nominantur, eo quod in sacris ordinibus constituti more nuptiali secundas in contubernium sibi mulierculas adjunxerunt. Nos igitur inquisitioni tuæ tali duximus ex ordine respondendum, quod in primo consultationis articulo non credimus laïcos poenam excommunicationis^b evadere, quamvis eorum factum corporalis læsio non fuerit subsequuta, citra quam violentiam sapius circa clericos nequiter perpetratur. In secunda verò quæstione credimus distinguendum, an is, qui nominatim excommunicato scienter communicat, in crimine communicet^c criminoso, ei consilium impendendo, auxilium, vel favorem, aut aliàs in^d oratione, vel osculo, vel orando secum, aut etiam comedendo. In primo quidem articulo, cum talis & communicet crimini, & participet criminoso, ac per hoc ratione damnati criminis videatur in eum delinquere, qui damnavit, ab eo, vel ejus superiore meritò delicti tunc erit absolutio requirenda, cum juxta canonicas sanctiones^e facientes, & consentientes par poena constringat. In secundo verò casu à suo Episcopo, vel proprio sacerdote poterit absolutionis beneficium obtinere. Quamvis enim & tunc non iudicis, sed juris sententiæ excommunicato communicans sit ligatus; quia tamen conditor canonum solutionem ejus sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi. Is autem, qui juxta primum modum excommunicat, cum juramento debet absolvi. Qui verò juxta secundum modum illi participat, reconciliari poterit sine juratoria cautione. Verum si difficile sit ex aliqua justa causa, quod ad ipsum excommunicatorem absolvendus accedat, concedimus indulgendo, ut præstita juxta formam Ecclesiæ cautione, quod excommunicatoris mandato parebit, à suo absolvatur Episcopo, vel proprio sacerdote. § Tertius, & ultimus inquisitionis articulus videbatur habere non modicum quæstionis: quoniam cum in matrimoniis contrahendis, non juris affectus, sed animi destinatio attendatur, unde illum comitatur infamia, qui duas simul habet uxores, quod partim ad factum convenit retorqueri, sicut & quod in canone legitur de presbytero, qui non legalibus nuptiis detinetur, eadem censurâ tales inter bigamos videntur reputandi: licet objici possit ex adverso, quod opinioni sit veritas præferenda, & quod juxta præmissa, qui nullam uxorem habuit, foret bigamus reputandus; quod contingeret, si quis de facto contraheret cum diversis, quibus de jure non posset matrimonialiter copulari. Nos autem in hac quæstione taliter respondemus, quod cum hujusmodi clericis, qui quantum in ipsis fuit, secundas sibi mulieres matrimonialiter conjunxerunt, tanquam cum bigamis non liceat dispensari, licet in veritate bigami non existant, non propter sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere subsequuto. Datum Lateran. XVII. Kal. Junii.

NOTÆ.

1. a *Vratislaviensi.*] In tertia collectione, sub hoc tit. cap. 3. habetur *Vvineglaniensi*: sed retinenda est præsens inscriptio, quæ etiam habetur in ipso registro epistolarum Innocentii III. correcto à Sirleto, lib. 2. fol. 311. ex quo integram hujus textus restituo. Vratislaviensis civitas est in Silesia, provincia Bohemæ, cujus Ecclesiæ Cathedralis primum fuit Smogra, inde

D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

Leonardus Episcopus Sedem transfudit anno 1041. Viciniam; Hieronymus verò Episcopus anno 1062. Cathedram cum Collegio Canonicorum Vratislaviam transvexit, ut refert Aubertus Miræus *de rebus Bohemicis*, cap. 9. Jaroslao ejus Episcopo, qui fuit Silesiæ Principis filius, rescribit in præfenti Innocentius, ut jam notavi in cap. nuper, de bigamis.

b *Evadere.*] Ut probavi supra in cap. cum desideres, hoc titulo.

Ddd 3

c Crimi-

2. *c Criminosum.*] Quo casu communicans cum excommunicato majori excommunicatione ligato, in eandem incidit excommunicationem: exempli gratiâ si Petrus clericus, iussus sit domo expellere concubinam intra sex dies sub pœna excommunicationis majoris; & quia non paruit, elapso eo termino, incurrit ipso facto excommunicationem, qui deinde illi communicando auxilium, aut consilium dat concubinam ut retineat, incidit in eandem excommunicationem, ut probant Covar. in cap. almas. part. 3. num. 5. Avila de censur. disput. 10. dub. 3. Hurtado. de excommunico disput. 9. difficult. 3. num. 12. Villalobos l. p. tract. 17. difficult. 13. num. 6. Ricciulus de jure person. lib. 4. cap. 45. Gibalinus de censur. disquis. 7. quest. 9. qui rectè docent, hoc in casu desiderari ut communicatio sit in ipso crimine, cujus causâ excommunicatio imposita est; non verò si quis communicaverit cum ipso excommunicato in alio crimine, etiam gravior. Item desideratur, ut talis excommunicatus sit denunciatus, ut probat Gibalinus ubi proximè.
- d *Oratione, vel osculo.*] Quos communican-

di modos, & alios exposui in cap. sacris, de his qua vi.

e *Facientes, & consentientes.*] Juxta tradita in cap. 1. de officio deleg.

f *Concessisse videtur.*] Unde generalem regulam DD. proponunt, omnem juris, & canonis excommunicationem non reservatam posse à proprio sacerdote absolvi; quia quamvis ex negatione prohibitionis nequeat fortassis in materia jurisdictionis colligi semper positiva concessio; in hoc tamen peculiari negotio excommunicationis negatio prohibitionis absolvendi infer concessionem potestatis absolvendi, ut indicat aperte Innoc. in presenti, ex antiquo profectò jure, & usum jam inducto, quem potius afferre, aut interpretari videtur Pontifex, quam novum jus condere: ex qua regula varias illationes ad diversos casus deducunt Basilius lib. 6. de matrim. cap. 8. Anguiar. de legib. lib. 2. cap. 3. Gibalinus de censur. disquis. 9. quest. 3.

g *Tertius.*] Verba quæ sequuntur, extant in cap. nuper, de bigam. ubi ea exposui.

CAPUT XXX.

Idem ^a *Strigoniensi Archiepiscopo.*

Quod in dubiis. *Et infra:* Respondemus, quod excommunicato, licet quod sit mandato Ecclesie, juramento firmaverit, communicari non debet, donec per Ecclesiam fuerit absolutus, alioquin post juramentum non esset absolutio necessaria. Nullus autem scienter nominatim excommunicato communicare tenetur, nisi quædam personæ, quæ per illud Gregor. Pap. capitulum, *Quoniam multos*, specialiter excusantur. Illi autem qui nominatim excommunicatis præsumptuose participant, præter personas dicto canone adnotatas, nisi ab eorum participatione communiti fortè destiterint, e excommunicationis vinculo sunt innodandi: secus autem si scienter communicant ei, qui cum participibus suis est vinculo excommunicationis sententialiter innodatus; tunc enim & ipsi sententiam excommunicationis incurunt.

NOTÆ.

- I. ^a *Strigoniensi.*] Ita etiam legitur in tertiâ collectione sub hoc tit. cap. 9. & in cap. quod in dubiis, de panis, ubi alias partes hujus Decretalis congesti.

b *Capit. quoniam.*] 11. quest. 3. Quem textum exposui in cap. sacris, de his qua vi.

c *Excommunicationis.*] Majoris videlicet, juxta tradita supra in cap. significavit, ubi, & in dicto capite sacris, & in c. 2. de exceptione, legi de pœna communicantis cum excommunicato.

CAPUT XXXI.

Idem *Doctoribus Decretorum a Bononia.*

Inter alia, quæ ven. f. n. ^b Mendiosien, Archiepiscopus dudum Apostolatu nostro proponi fecit humiliter consulendo, etiam, si bene meminimus, requisivit, utrum excommunicato communicare quis, & qui etiam teneantur? Cui super illo recolimus articulo respondisse, quod nullus omnino nominatim excommunicato scienter communicare tenetur, nisi quædam personæ, quæ per illud Gregorii Papæ capitulum, *Quoniam multos*, specialiter excusantur. Verum ex hac nostra responsione magna quidem, sicut accepimus, orta est occasio disputandi, aliis concedentibus, quod excommunicato communicare teneantur personæ in prædicto capitulo nominatæ, præsertim quæ prius ex debito ad communicationem eorum tenebantur: aliis asserentibus, eos excommunicatis communicare licitè posse, si velint, non tamen ad hoc ex necessitate teneri. Ut igitur unde jus prodiit, interpretatio quoque procedat, ambiguitatem